

NO DEIXEM PERDRE ELS ASPECTES ESSENCIALS DE LA INTERVENCIÓ PSICOPEDAGÒGICA

Aquests darrers anys l'Administració Educativa catalana ha endegat una reconversió dels serveis educatius públics partint de la necessitat, i fins i tot la urgència, d'abordar la posada al dia dels equips de suport i assessorament psicopedagògic, així com el seu necessari ajustament a les noves necessitats que plantegen les institucions escolars. Com a professionals de la psicologia educativa, la pedagogia, la psicopedagogia i el treball social volem expressar la nostra preocupació en relació a que aquesta reconversió acabi suposant una greu desconfiguració de la col·laboració i millora de la pràctica docent fins ara assentada en la valoració i la resposta psicològica, pedagògica i social dels processos d'ensenyament i aprenentatge de caràcter individual o col·lectiu, que han dut a terme tot aquest temps els professionals dels Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica.

Donades les importants i profundes transformacions que s'estan donant en les institucions que incideixen en el procés d'individualització i socialització de les capes més joves de la població, algunes d'elles de caràcter marcadament estructural, resulta evident la necessitat de projectar, de cares al futur, noves funcions i línies de treball d'aquells/elles professionals que, en col·laboració amb les institucions escolars, hi participen. D'igual manera, les actuals exigències socials sobre les funcions i la configuració dels serveis públics fan necessària la reestructuració de les formes organitzatives clàssiques d'aquests equips. Estem convençuts que aquest camí s'ha de construir amb la col·laboració dels i les professionals que han acumulat un saber en aquest treball al llarg dels anys i no només des de criteris econòmics i conjunturals de les polítiques del Departament d'Educació.

En aquest sentit, i coincidint en el temps amb el debat encetat a Catalunya des de la "Conferència Nacional d'Educació", els i les professionals dels equips d'assessorament psicopedagògic públic van dur a terme una àmplia reflexió i anàlisi de la seva pràctica amb la voluntat de revisar les finalitats, funcions i objectius dels equips de suport a la tasca docent. Aquest debat intern va culminar amb el "Document de Definició i Funcions dels EAP", datat al desembre del 2004, en el que es redefinien els trets professionals i les funcions d'aquest equips a partir de tres grans blocs d'anàlisi:

- la revisió i reformulació conceptual de la pràctica psicopedagògica que suposen les aportacions de l'Associació Americana de Retard Mental del 1992 en establir un marc de valoració i resposta configurat, alhora, per les capacitats o competències, pels entorns i pel funcionament;
- els profunds canvis que estem vivint, els quals afecten tant a l'esfera personal com social i incideixen de manera determinant en l'estructura clàssica dels serveis públics;
- la descentralització de les estructures de planificació i gestió de les administracions públiques, i el consegüent increment de protagonisme dels agents locals en les preses de decisions de caràcter públic en el propi territori.

Les línies de treball endegades i les propostes resultants, com es desprèn del seu propi enunciat, estableixen un clar paral·lelisme amb les fonamentacions que constitueixen la base argumentativa de les línies directius de la LEC i que es recullen en els diferents apartats del "Pacte Nacional per a l'Educació". En aquest sentit, l'exercici realitzat en aquell moment suposava la projecció cap al futur d'una de les aportacions més signifi-

ficatives en el camp de la psicologia educativa i la pedagogia del sud d'Europa. Aquestes aportacions i model de treball, es veuen avui profundament amenaçats des de les orientacions técnico-organitzacionals desplegadas des del Departament d'Educació.

Al llarg dels prop de quatre decennis d'intervenció psicopedagògica pública a Catalunya, des dels primers equips municipals de la dècada dels setanta del segle passat fins a l'actual procés de reconversió dels equips d'assessorament psicopedagògic, la tasca que ha caracteritzat la seva actuació s'ha relacionat, de manera més o menys prioritzada, amb la contribució a la resolució dels problemes que l'escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives especials planteja a la pràctica docent, així com a l'assessorament en relació al procés d'ensenyament i aprenentatge que té lloc a l'aula i al conjunt del centre educatiu.

Aula i escola han constituït, així, els escenaris prioritaris d'intervenció, i amb ells el professorat, l'alumnat i les seves famílies. Paral·lelament als que podríem considerar com a subjectes centrals de la intervenció psicopedagògica, la pròpia institució escolar ha esdevingut referent d'acció. La intervenció concreta sobre les necessitats escolars vinculades amb el desenvolupament personal de l'alumnat ha coexistit, així, amb processos d'intervenció que han tingut la institució escolar, i la millora de la pràctica educativa que en ella s'hi dona, com a objectius fonamentals de la tasca pròpia dels assessors i assessores psicopedagògics.

Ha estat aquesta una pràctica assentada en les profundes relacions que s'estableixen entre el desenvolupament personal i l'aprenentatge. Relacions que actualment estan patint dràstiques transformacions, tant pel que fa als mecanismes i contextos en els quals es dona, com per la diversificació, transversalitat i complexitat dels escenaris més o menys formalitzats en els que tenen lloc els processos d'individualització i socialització dels infants i joves. Estem en un moment en el qual s'imposen noves pràctiques, nous marcs de valoració i resposta, nous instruments de treball conjunt, noves maneres de concebre i dur a terme la pràctica dels assessors i assessores psicopedagògics/ques, nous escenaris però, que lluny de qüestionar els marcs conceptuals d'anàlisi i resposta, i el paper dels i les professionals implicats en l'assessorament i la intervenció psicopedagògica i social, n'activen la seva validesa.

Avui, més que mai, donada la situació que travessa el fet educatiu i la institució escolar en el nostre país, és necessària una reflexió compartida, en profunditat i amb perspectiva a mig i llarg termini, de quines són les accions-clau per a la millora del sistema educatiu i de quins serveis educatius públics de suport i assessorament calen per acompanyar als centres educatius a consolidar millors pràctiques que portin a l'alumnat a ser plenament competents com a ciutadans.

En aquesta línia reclamen que l'Administració pública catalana sigui capaç de definir amb claredat un model d'intervenció psicopedagògica que assegurï el perfil professional d'aquests assessors i assessores, i que incorpori les aportacions teòriques i l'experiència obtinguda al llarg d'aquestes dècades en l'anàlisi dels processos d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat en el seu context, tenint en compte l'aula, el centre educatiu, la família i el sector.

Juny de 2010

Joan Agelet Profitós. Psicopedagog d'IES
Consell de redacció Àmbits de Psicopedagogia
President de l'ACPEAP 1996-2000

Ramon Almirall Ferran. Assessor Psicopedagògic d'EAP
Consell de redacció Àmbits de Psicopedagogia
Dept. de Psicologia Evolutiva i de l'Educació UB

Eulàlia Bassedas Ballús. Assessora Psicopedagògica d'EAP
Consell de redacció Àmbits de Psicopedagogia
Presidenta de l'ACPEAP 2001-2003

Jaume Forn Rambla. Assessor Psicopedagògic d'EAP
Consell de redacció Àmbits de Psicopedagogia

Jaume Francesch Subirana. Assessor Psicopedagògic d'EAP
President de l'ACPEAP 2009-2010

Carme Gisbert Otxoa. Assessora d'EAP
Consell de redacció Àmbits de Psicopedagogia

Tessa Julià Dinarés. Psicopedagoga d'IES
Consell de redacció Àmbits de Psicopedagogia

Joan Serra Capallera. Assessor Psicopedagògic d'EAP
Director d'Àmbits de Psicopedagogia

Dept. de Psicologia Evolutiva i de l'Educació UdG

Ferran Sentis Vayreda. Assessor Psicopedagògic d'EAP
President de l'ACPEAP 2004-2009